

prodloužení údržnosti, zvýšení bezpečnosti nebo zvýšení nutričních a zdravotních benefitů prostřednictvím bioaktivních látek přirozeně se vyskytujících v potravinách".

Literatura:

- ANTUNAK, N., HAVRANEK J. L., PAVIC V., MIOC B.: Effect of stage and number of lactation on the chemical composition of goat milk. *Animal science*, 2001, 46: 548-553.
- DA COSTA, W. K. A., DE SOUZA, E. L., BELTRÃO-FILHO, E. M., VASCONCELOS, G. K. V., SANTI-GADELHA, T., DE ALMEIDA GADELHA, C. A., FRANCO, O. L., QUEIROGA, R. DE C. R., MAGNANI, M. Comparative Protein Composition Analysis of Goat Milk Produced by the Alpine and Saanen Breeds in Northeastern Brazil and Related Antibacterial Activities. *Plos One*. 2014, Vol. 9, 3: 1-8
Dostupné <http://www.plosone.org/article/info%3Adoi%2F10.1371%2Fjournal.pone.0093361>, duben 2014.
- FANTOVÁ, M., NOHEJLOVÁ, L. Problematika faremní výroby kozích sýrů. Sborník: *Farmářská výroba sýrů*. 2008, s. 38-39.
- FANTOVÁ, M. *Chov koz*. Vyd. 1. Praha: Český svaz chovatelů, 2000, 191 s., [8] s. barev. obr. příl. ISBN 80-209-0290-2.
- BOHÁČOVÁ, K. *Hodnocení kvality sýrů vyráběných z kozího mléka*. 2005. Diplomová práce MZLU. 78 s.
- FOX, P. F., MCSWEENEY, P. L. H., COGAN, T. M. a GUINEE, T. P. *Cheese: chemistry, physics and microbiology*. 3rd ed. Editor Patrick F Fox. Amsterdam: Elsevier, 2004, xi, 434 s. ISBN 0-1226-3653-82.
- GAJDŮŠEK, S. *Laktologie*. 1. vyd. Brno: MZLU, 2003. 84s. ISBN 80-7157-657-3.
- KUCHTÍK J., SEDLÁČKOVÁ H. Composition and properties of milk in White Short-haired goats on the lactation. *Czech J. Anim. Sci.* 2003, 48: 540 - 550.
- KOLOŠTA, M., GOLECKÝ J., Technologická kvalita mlieka pri pasení dojníc na suchovdorných ďatelinotravných porastoch. *Mliekarstvo*. 2005, č. 3, s. 21-24.
- LUKÁŠOVÁ, J. *Hygienu a technologie produkce mléka*. Vyd. 1. Brno: Veterinární a farmaceutická univerzita, Fakulta veterinární hygieny a ekologie, 1999, 101 s. ISBN 80-851-1453-4.
- MUIR, D.D. Reviews of the progress of dairy science: frozen concentrated milk. *J. Dairy Res.* 1984, 51, 649-664.
- NEEDS, E.C. Effects of long-term deep-freeze storage on the condition of the fat in raw sheep s milk. *J. Dairy Res.* 1992, 59, 49-55.
- PŘIDALOVÁ H., JANŠTOVÁ B., DRAČKOVÁ M., NATRÁTILOVÁ P., VORLOVÁ L. Sledování vybraných parametrů mléka bílých krátkosrstých koz ze dvou farem v České republice. *Mlékařské listy*, 2009, 116: 23-26.
- WENDOFF, W.L. Freezing qualities of raw ovine milk for further processing. *J. Dairy Sci.* 2001, 84 (Suppl.E), E74-E78.
- ŠUSTOVÁ, K. Jakostní ukazatele mléka: Dusíkaté látky. In: SAMKOVÁ, E., CEMPIROVÁ, R., HANUŠ, O., HASONOVÁ, L., HLAVÁČEK, J., JELEN, P., JERÁBKOVÁ, J., KOPÁČEK, J., LUŽOVÁ, T., NAVRÁTILOVÁ, P., SEYDLOVÁ, R., ŠPIČKA, J., ŠUSTOVÁ, K., VORLOVÁ, L., VYLETĚLOVÁ, M. *Mléko: produkce a kvalita*. 2012, České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, s. 77-90. ISBN 978-80-7394-383-7.
- GAJDŮŠEK, S. *Mlékařství II: (cvičení)*. 1. vyd. V Brně: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 1997, 84 s. ISBN 80-715-7278-0.

Adresa:

Ing. Hana Konečná, Mendelova univerzita v Brně, Agronomická fakulta, Ústav technologie potravin, Zemědělská 1, 613 00 Brno, e-mail: xkonec13@mendelu.cz

Korespondenční adresa:

prof. Ing. Květoslava Šustová, Ph.D. Mendelova univerzita v Brně, Agronomická fakulta, Ústav technologie potravin, Zemědělská 1, 613 00 Brno, e-mail: sustova@mendelu.cz

Přijato do tisku: 4. 11. 2014
Lektorováno: 28. 11. 2014

UDRŽITELNÁ EKONOMIKA MLÉKÁRENSTVÍ V EVROPĚ

Alexander Anton

European Dairy Association, Brusel, Belgie

Sustainable dairy economy in Europe

Summary

The long term perspectives of European dairy industry are very positive. Europe is the biggest milk producer in the world. Out of the global top ten dairy companies, five are based in Europe - the European dairy sector is well positioned to stay in a global pole position. Not only in terms of size and turnover, but also as a societal power: More than 1 million milk farmers and 12.000 milk processing sites across Europe (with 300.000 direct jobs in the industry) shape the European landscape. To stay one of the most competitive dairy regions in the world, the positive environment for dairy in Europe is of a crucial importance. Dairy needs societal and political acceptance and support. That's why topics like GMO, dairy cow welfare, the environmental footprint of dairy products, food waste reduction or cloning are of strategic economic interest for our sector. And dairy needs a regulatory framework that allows us to make most of the positive dairy perspectives in Europe.

31. března 2015 - konec režimu mléčných kvót v EU

Celková produkce mléka v EU již po několik let nevyužívá zvýšenou mléčnou kvótu, a proto tento instrument v podstatě již ztratil svou původní funkci, totiž sloužit k omezení produkce mléka.

Evropský mlékárenský sektor, a to jak prvovýrobci mléka, tak jeho zpracovatelé, se již od roku 2003 připravoval na ukončení tohoto veřejného řízení objemů mléka, ke kterému dojde od roku 2015. Producenti mléka operující zejména v "mléčném pásu" od Galicie ve Španělsku až po území Polska již zvýšili poměrně výrazně výrobu, a zpracovatelé mléka masivně investovali v posledních dvou letech do nových výrobních kapacit, zejména pak sušárenských.

"Laktosféra" EU se tudíž velmi dobře připravila na nové mléčné prostředí.

Udržitelná ekonomika: je to o delším časovém horizontu

Dlouhodobé perspektivy našeho průmyslu jsou velmi pozitivní. Evropská komise uvádí, že vyhlídky na trhu jsou příznivé jak na světových, tak na domácích trzích. Světová poptávka zůstane dynamická.

Očekávané demografické změny během příštích 20 let (nárůst světové populace, pokračující urbanizace, zvyšující se podíl "střední příjmové třídy" v takzvaných rozvíjejících se ekonomikách) jednoznačně změní trh s mlékem na trh, který bude řízen výlučně poptávkou.

Očekává se tudíž udržitelný cenový trend na současných cenových hladinách.

Krátkodobá volatilita je normální ekonomický jev

Zásobovací mléčná základna v Evropě může být v zásadě ovlivňována nepříznivými povětrnostními vlivy jak v Evropě, tak po celém světě, které ovlivňují ceny krmiv a tím mají vliv na produkci mléka.

Ohniska nákazy, potravinové krize nebo tržní turbulence mohou mít v krátkodobém horizontu rovněž značný dopad na poptávku po mléčných výrobcích.

Narušování trhu vyvolávané nesouladem mezi nabídkou a poptávkou je pak vyrovnáváno prostřednictvím cen - volatilita je tedy normální ekonomický jev.

Dokonce ani režim mléčných kvót EU a všechny veřejné tržní nástroje nastavené k řízení trhu s mlékem nezabránily cenovým výkyvům a dramatickým zvýšením či poklesům cen.

Udržitelná mlékárenská ekonomika vyžaduje pozitivní prostředí

Evropa je největším producentem mléka na světě. Z největších deseti mlékárenských společností světa je jich pět z Evropy - evropský mlékárenský průmysl je tedy v dobré pozici, aby zůstal na čele globálního mlékárenství. A to nejenom pokud jde o velikost a docílený obrat, ale také z hlediska své sociální síly: působí v něm totiž více než 1 milion prvovýrobců mléka a 12,000 mlékáren rozmístěných po celé Evropě s přibližně 300,000 přímými pracovními místy v tomto odvětví.

Evropa i nadále zůstane globální základnou konkurenceschopného mlékárenství.

Abyste však evropské mlékárenství zůstalo celosvětově konkurenceschopné, má velký význam vytvoření pozitivního mlékárenského prostředí. Pro mlékárenství je důležité, aby bylo vnímáno a podporováno sociálně a politicky. To je důvod, proč mají témata jako GMO, welfare dojníc, ekologické stopy mléčných výrobků, snižování objemu odpadů potravin nebo klonování, strategický hospodářský význam pro náš sektor.

Mlékárenství potřebuje regulační rámec umožňující jeho pozitivní perspektivu v Evropě.

Od roku 2003 probíhaly v odvětví mléka hluboké politické reformy, které změnily do základů mlékárenskou politiku EU. Nyní je ale čas, aby byl zajištěn stabilní politický rámec a předvídatelnost budoucího směřování mlékárenství.

Vedle těchto významných politických otázek týkajících se struktury mlékárenské politiky, jsou tu ještě další regulační opatření přitahující zatím možná méně pozornosti, ale mající zásadní význam pro dlouhodobou udržitelnou konkurenceschopnost našeho odvětví.

Několik příkladů:

- Reforma programu "Školní mléko", který nejenom představuje téměř 0,5% domácí spotřeby mléka a mléčných výrobků v Evropě, ale především nám umožňuje zachovat mléčnou výživu jako součást každodenní stravy dětí a mládeže, a tudíž zlepšuje jejich výživu a zdravotní stav a vytváří jejich budoucí spotřební návyky mléčných výrobků.

- Alternativní produkty ("stínové výrobky"), jako jsou sójové nápoje a podobně, mají sklon zneužívat pozitivní image mléka a tím zpochybňovat jedinečnou a specifickou image našeho oboru - ochrana vyhrazených mléčných označení je proto předpokladem pro náš budoucí úspěch.

- Mléko a mléčné výrobky se vyrábějí z jediné suroviny: z mléka. Mléko pochází od zdravých dojníc. Místní/regionální nebo národní označení původu mléka používaného u mléčných výrobků může představovat velmi užitečný marketingový nástroj. Povinné označování původu mléka by však mělo obrovský dopad na naši konkurenceschopnost: od zajištění sběru mléka v prvovýrobě až po systém skladování by celkové náklady takového systému povinného značení původu mléka vedly k vážnému poškození naší konkurenceschopnosti, ale také k nárůstu plýtvání s potravinami.

- Zahrnutí mlékárenského průmyslu do systému obchodování s emisemi (ETS) pro emise CO₂ stojí celý sektor miliony euro. Nový evropský rámec si stanovil jasně za cíl zvýšení cen emisních povolenek. Vyčlenění alespoň některých mléčných výrobků ze současného systému ETS pomáhá šetřit peníze dnes, ale budeme muset pracovat na výjimkách v budoucím systému obchodování s povolenkami.

Další, snad ještě více technická regulační témata, budou v budoucnu vyžadovat naši pozornost s cílem nabídnout pomoc zákonodárcům při jejich rozhodování tak, aby nebyla narušena konkurenceschopnost našeho sektoru. Takovými příklady jsou pravidla pro provádění úředních kontrol zpracovatelských kapacit, nařízení pro nakládání s vedlejšími živočišnými produkty, otázky související s uchováváním čistících prostředků, jako např. kyselina dusičná, pravidla pro autorizaci enzymů a vypracování seznamu přídatných látek v potravinách, ap.

Udržitelná mlékárenská ekonomika v Evropě potřebuje pozitivní prostředí - prostředí ve kterém se pohybujeme je mozaikou mnoha, mnoha jednotlivých součástí.

Pouze v případě, že se nám podaří všechny tyto součásti správně nastavit, pak budeme schopni zůstat konkurenceschopným sektorem a budeme schopni plně využít budoucí potenciál našeho průmyslu v Evropě.

Literatura:

- 1/ Sborník přednášek " Kroměřížské mlékařské dny 2014 " ; 11/2014
- 2/ International Dairy Magazine, EDA columns, 2014

Přijato do tisku: 4. 11. 2014

Lektorováno: 24. 11. 2014